

Nurmeksen kaupungin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi VN/2215/2025

Kaupunginhallitus 08.12.2025 § 275
377/03.00/2025

Talousjohtaja: Valtiovarainministeriö pyytää kunnilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi. Lausunto pyydetään jättämään 9.1.2026 mennessä lausuntopalvelun kautta.

Kuntaliitto on jättänyt eriävän mielipiteen lausuntopyyntöön. Eriävässä mielipiteessään Kuntaliitto katsoo, että esitys perustaa kunnille uuden tehtävän. Vaihtoehtoisesti kyseessä voi olla nykyisen taloustietoja koskevan toimittamisvelvollisuuden merkittävä laajennus. Uuden tehtävän määritys tai olemassa olevan tehtävän merkittävä laajennus eivät ilmene työryhmän mietinnöstä. Kunnille esitetystä uudesta tehtävästä aiheutuvat pysyvät ja kertaluonteiset kulut tulee korvata kunnille. Aiheutuvien kustannusten määrä tulee arvioida oikeassa suhteessa kuntien lukumäärään. Kuntaliiton arvion mukaan kertaluonteisten investointikustannusten arvo kirjanpidontietojen osalta olisi vastaavaa suuruusluokkaa kuin ns. taloustietolain kohdalla, eli noin 15 miljoonaa euroa.

Kuntien veloitetta toimittaa toimintansa talousdataa laajennetaan hankintatietovarantoon liittyvällä lainsäädännöllä merkittävästi. Kuntaliiton voimassa oleva suositus talousdatan avaamisesta perustuu taloustietojärjestelmissä oleviin tietoihin ja tiliöinteihin, toisin kuin mietinnössä esitetty laaja sisältö. Kuntaliitto on yhdessä Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n kanssa toteuttanut kyselyn hankintatietovarannon muutosten aiheuttamista kustannuksista. Kyselyn mukaan hyvinvointialueet ja kunnat ovat osassa toimenpiteitä arvioineet kustannukset merkittäviksi. Työryhmän mietinnössä ei jostain syystä viitata tähän kyselyyn, vaan toiseen kyselyyn, jossa on kysytty nykyisen järjestelmän avaamisen kustannuksista.

Hankintatietovarannosta ei seuraa kunnille selkeitä suoria taloudellisia hyötyjä. Hyödyt kunnille ovat välillisiä ja perustuvat erilaisten tutkimusten ja selvitysten kautta tehtyihin oletuksiin siitä, että hankintatietovaranto ja lisääntynyt saatavilla oleva tieto alentaisi kuntien ulkoisten hankintojen hintaa. Työryhmämietinnön laskelmiin kunnille aiheutuvista hyödyistä sisältyy merkittävää epävarmuutta ja perusteettomia oletuksia.

Kilpailutustunnisteen lisääminen kynnysarvon ylittäviin hankintojen laskutukseen on merkittävä hallinnollinen työ kunnille ja toimittajille, sillä kilpailutunniste tulisi jatkossa lisätä noin kahdelle miljoonalle kuntien laskuille vuositasona. Lisäksi osalle näistä laskuista tulee lisätä myös salausmerkintä. Kilpailutus- ja salaustunnisteen lisäämisen takia manuaalisen käsittelyn määrä kuntien

laskutuksessa tulee lisääntymään ja mahdollisesti vähentämään laskujen käsittelyssä nykyisellään varsin laajaa automaatiota.

Työryhmämietinnön mukaan uudistuksesta aiheutuvien jatkuvien kulujen määrä puolittuu viidessä vuodessa. Kuntaliitto ei pidä arviota realistisena. Mietinnön mukaan esimerkiksi Valtiokonttorille seuraa muutoksesta pysyviä kuluja miljoona euroa vuodessa. On epäselvää, miksi kunnille asetetun uuden tehtävän kustannukset eivät olisi luonteeltaan pysyväisluonteisia. Jatkuvien kustannusten osalta Kuntaliitto arvioi, että viiden vuoden sijaan kahdeksan vuotta on realistinen aikataulu muutoksen aiheuttamien jatkuvien kulujen vähentymiseen sen myötä, kuin automatisaatio lisääntyy. Kuntaliiton arvion mukaan hankkeesta aiheutuu kunnille pysyviä jatkuvaluonteisia kustannuksia.

Lisäksi Kuntaliitto toteaa, että työryhmämietinnön perusteella on tulkittavissa, että laskujen rivitiedot tulisi jatkossa toimittaa tietovarantoon useimpien laskutustapahtumien osalta. Kyseessä on Kuntaliiton arvion mukaan varsin raskas toimenpide. Kuntaliitto on esittänyt, että laskujen rivitiedot tulisi toimittaa vain, jos kunnan saamalla laskulla ylipäänsä on rivitiedot. Tämä mahdollistaisi yleisesti käytössä olevien koontilaskujen käytön myös tulevaisuudessa. Hankintatietovarannossa olisi Kuntaliiton ehdottamassa mallissa sama rivitietodata laskuista kuin hankintayksiköllä itsellään on. Rivitietojen vaatiminen jokaisella kynnysarvot ylittävän hankinnan laskulla tarkoittaa merkittäviä muutoksia nykyisiin hankintayksiköiden laskutuskäytäntöihin. Työryhmämietinnön mukaan rivitietojen data on kategorisesti katsottu olevan ei-julkista tietoa. Tiedon tuottaminen kuntien nykyisistä laskutuskäytännöistä poikkeavasti hankintatietovarantoa varten on työmäärältään suhteeton sen mahdolliseen tulevaan käyttäjäkuntaan ja hyötyyn nähden.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus päättää yhtyä Kuntaliiton eriävään mielipiteeseen ja jättää siinä mainittavien seikkoihin perustuvan lausunnon lausuntopalveluun. Kaupunginhallitus valtuuttaa talousjohtajan kirjoittamaan lausunnon lausuntopalvelussa.

Kaupunginhallitus:

Ehdotukset hyväksyttiin.

Merkittiin pöytäkirjaan, että tämän asian käsittelyssä kuultiin asiantuntijana talousjohtaja Salla Ovaskaista.